

TECHNISCHE FICHE VVSG-VERKIEZINGSMEMORANDUM

Fiche	<i>Naar een herverdeling van het Gemeentefonds</i>
Hoort bij strategisch dossier	<i>SD2: Herijken van de gemeentelijke financiering</i>
Korte omschrijving	De verdeling van het Gemeentefonds (bijna 2,6 miljard euro in 2018) dateert intussen al van 2002. Sommige definities zijn zelfs nog ouder. Opdat het Gemeentefonds een ruime aanvaarding zou blijven genieten, is het belangrijk dat de verdeelwijze kritisch wordt bekeken en waar nodig wordt bijgestuurd. Dat moet gebeuren zonder dat er besturen financieel op achteruit gaan.

Wat?

De hoofdotatie van het Gemeentefonds verdeelt in 2018 een kleine 2,6 miljard euro onder de Vlaamse gemeenten. Dat gebeurt op basis van een reeks bij decreet vastgelegde regels, die sinds 2002 amper nog zijn aangepast. Bijna 41% van het Gemeentefonds gaat via de zogenaamde voorafnames enkel naar specifieke groepen van gemeenten (grote steden, centrumsteden, regionale steden en kustgemeenten), terwijl de overige 59% verdeeld wordt onder alle Vlaamse gemeenten, dus ook de besturen die een voorafname genieten. Het zijn vooral die voorafnames die vandaag geregeld worden gecontesteerd.

Maar ook de algemene verdeelcriteria zijn aan een evaluatie toe. We denken o.m. aan de volgende elementen:

- Is het gewicht van het criterium fiscale draagkracht voldoende groot?
- Is de verdelingswijze van de middelen op basis van fiscale draagkracht correct? Moeten we niet gaan naar een systeem dat veel meer herverdelend werkt?
- Stroken de verdeelcriteria met het Vlaamse voornemen voor ruimtelijke verdichting? Wordt in dat geval het behoud van open ruimte voldoende gecompenseerd?
- Is de centrumfunctie juist gedefinieerd op basis van het aantal leerlingen en studenten en het aantal werknemers op het grondgebied?
- Zijn de sociale maatstaven niet aan herziening toe, gegeven de maatschappelijke evoluties die er sinds 2002 hebben plaatsgevonden?

Hoe ?

De VVSG vraagt dat de Vlaamse overheid in nauw overleg met de VVSG bij de start van de legislatuur een grondige evaluatie van het Gemeentefonds doorvoert, met wetenschappelijke ondersteuning. De uiteindelijke invoering van de eventueel nieuwe verdeelcriteria gaat gepaard met een garantiesysteem, waarbij geen enkel bestuur minder kan krijgen dan voorheen. Ook andere modaliteiten zijn denkbaar, met bv. een gegarandeerde stijging van 1% op jaarbasis (al zorgt dat er dan wel voor dat het volledige effect van de herverdeling pas later tot uiting komt).

Daarnaast legt de decreetgever zichzelf op om, bijvoorbeeld om de tien jaar, de verdeling te evalueren en bij te sturen op basis van de nieuwste inzichten en maatschappelijke evoluties.

Effect ?

Het politieke vertrouwen in het Gemeentefonds als instrument voor de basisfinanciering van de Vlaamse lokale besturen neemt toe. Tegelijkertijd daalt de kans dat de verdeling van het Gemeentefonds juridisch wordt aangevochten.

Zie ook de aparte fiche 'Blijvende groei Gemeentefonds'.

Contactpersonen
VVSG

Jan Leroy – Ben Gilot